

Algemene Criteria voor het Waddengoud® Streekproduct

Versie 2025

Om in aanmerking te komen voor certificering als Waddengoud® Streekproduct en het mogen gebruiken van het Waddengoud® beeldmerk, dient een product¹ tenminste te voldoen aan de volgende basiscriteria:

1. Regionale herkomst

Een product dient afkomstig te zijn uit de Waddenstreek. Tot de Waddenstreek wordt gerekend de Waddeneilanden, de Waddenzee, het gebied tot 25 kilometer vanuit de dijken landinwaarts mits dit nog kleigebied is en 25 kilometer vanuit de duinen zeewaarts.

2. Vergunningen en aanwijzingen

Alle voor productie benodigde vergunningen en/of ontheffingen dienen geldig en aanwezig te zijn.

Aanwijzingen van (controlerende) overheden dienen direct opgevolgd te worden.

3. Dierlijke producten (anders dan in het wild gevangen vis, schaal- en schelpdieren)

Dierlijke producten dienen afkomstig te zijn van dieren die gevoerd worden met tenminste 51% (als massa percentage van het totale voer) voer dat uit de Waddenstreek afkomstig c.q. geproduceerd is. Voor producerende dieren, zoals melk- en vleesvee, geldt dat zij geboren dienen te zijn in de Waddenstreek, dan wel tenminste 51% van hun leven in de streek te hebben doorgebracht.

Het is mogelijk om per product(groep) additionele en productspecifieke criteria op te stellen. Voorbeeld: in het productiereglement Texels Lamsvlees en - rundvlees is de eis opgenomen dat Waddengoud gecertificeerde lammeren en runderen op Texel geboren dienen te zijn en de slacht en verwerking op Texel dient plaats te vinden.

4. Uitzondering herkomst

Het bestuur kan, voor wat betreft herkomst, tijdelijk uitzondering verlenen. Uitzonderingen zijn mogelijk bijvoorbeeld door plaatselijke en/of eventueel tijdelijke (klimatologische) omstandigheden. Denk bijv. aan ziektes of extreme weersomstandigheden.

De uitzondering mag uitdrukkelijk niet gebaseerd zijn op commerciële motieven, zoals inkoop van grondstoffen uit andere gebieden die in de eigen streek tegen hogere kosten beschikbaar zijn.

¹ Een product kan zijn een enkelvoudig product, bestaande uit één grondstof (bijv. een vis of een rund) die bewerkt en/of verwerkt is (bijv. een gerookte vis, een droge runderworst)

Een product kan ook een meervoudig product zijn, bestaande uit meerdere grondstoffen (bijv. een jam).

Het gebruik van hulpstoffen als zout, peper, suiker en water worden niet gezien als een toegevoegde grondstof en worden niet meegeteld om te bepalen of een product een Waddengoud-streekproduct is, voor zover deze toegevoegde grondstoffen niet meer bedragen dan 49%.

5. Be- en verwerking

De be- en verwerking van de grondstoffen vindt in de Waddenstreek plaats. Indien er geen passende be- en verwerkingsmogelijkheden in de streek zijn, kan hiervoor onder nader te stellen condities ontheffing worden verleend door Stichting Waddengroep.

6. Maatschappelijk aanvaardbare en duurzame productiewijze

De grondstoffen, producten en samengestelde producten dienen op een maatschappelijk aanvaardbare en duurzame wijze te zijn geproduceerd. Onder 'maatschappelijk aanvaardbaar' verstaan we onder meer dat de productie en de verwerking voldoen aan bovenwettelijke milieueisen en/of eisen op het gebied van dierenwelzijn. Om dit te bepalen wordt zoveel mogelijk aangesloten bij en gebruik gemaakt van de volgende bestaande duurzaamheidskeurmerken:

- Biologische landbouw en verwerking;
- Milieukeur;
- Global GAP of On the way to PlanetProof (ondergrens).

Plantaardige producten

Voor plantaardige producten geldt bovendien dat de teelt grond- en seizoensgebonden is. Substraatteelt en verwarmde kassen worden niet toegestaan.

Naast de hierboven genoemde duurzaamheidssystemen kan de Waddengroep voor een specifiek plantaardig product een eigen productiereglement opstellen waarin wordt vastgesteld welke aanvullende inspanningen (geformuleerd in concrete eisen) door de productiebedrijven dienen te worden gedaan op het gebied van milieueisen, natuur- en landschapsbeheer en het behoud van biodiversiteit of agrobiodiversiteit om voor het Waddengoud keurmerk in aanmerking te komen. Indien tot een dergelijk productiereglement wordt overgegaan worden maatschappelijke organisaties, zoals natuurbeschermings- en/of landschapsorganisaties bij de totstandkoming van het productiereglement betrokken. Een voorbeeld waarbij kan worden overgegaan tot het maken van een eigen productiereglement betreft het behoud van de 'productie en behoud van oude (land) rassen'.

Dierlijke producten

Bij dierlijke producten (anders dan in het wild gevangen vis, schelp- en schaaldieren) geldt dat de producten afkomstig zijn van diervriendelijke houderijsystemen en in ieder geval niet afkomstig zijn uit de reguliere intensieve veehouderij. In geval van dierlijke producten komen de volgende vormen van maatschappelijk verantwoord produceren in ieder geval in aanmerking:

- Biologische landbouw en verwerking.
- Beter Leven (minimaal 2 sterren).

Daarnaast kan de Waddengroep voor een specifiek dierlijk product, een productiereglement opstellen waarin wordt vastgesteld welke aanvullende inspanningen (geformuleerd in concrete eisen) door de productiebedrijven dienen te worden gedaan op

het gebied van milieueisen, natuur- en landschapsbeheer en het behoud van biodiversiteit of agrobiodiversiteit. Indien tot een dergelijk productiereglement wordt overgegaan worden maatschappelijke organisaties, zoals natuurbeschermings- en/of landschapsorganisaties bij de totstandkoming van het productiereglement betrokken.

Bij de in het wild gevangen vis, schelp- en schaaldieren stelt de Waddengroep standaards (stelsels van concrete regels) op per duurzame visserij en visverwerking. De Waddengroep beoordeelt de bedrijven individueel aan de hand van de standaards. De standaards volgen de systematiek van KRAV (Zweeds keurmerk voor biologische productie). KRAV voldoet vervolgens weer aan de eisen die de Voedsel- en Landbouworganisatie (Food and Agriculture Organization - FAO) van de Verenigde Naties stelt aan de duurzaamheids certificering van wild gevangen vis.

Een eerste voorwaarde om een bepaalde visserij onder Waddengoud te kunnen certificeren is dat het bestand niet bedreigd wordt. Er worden verder voor kleine Wadkustvisserijen geen eisen gesteld aan het bestandsbeheer omdat individuele vissers daar weinig aan kunnen doen en niet alle bestanden vanuit overheidswege worden beheerd.

Ingeval er wel een vorm van duurzaam visserijbeheer actueel is, bijvoorbeeld gegarandeerd door het systeem van het Marine Stewardship Council (MSC), dan komen vissers alleen in aanmerking voor Waddengoud als zij deelnemen en voldoen aan dit systeem. Bovenop MSC stelt de Waddengroep in die gevallen nog aanvullende eisen op het gebied van verwerking, milieu en dierenwelzijn.

Kern voor de standaards die betrekking hebben op de kleinschalige kustvisserijen is dat zij ertoe leiden dat er ambachtelijk en selectief wordt gevist. Bij de totstandkoming van de visserijstandaards voor deze visserijen (waar dus geen MSC voor bestaat) wordt instemming verkregen van natuurbeschermingsorganisatie(s)² met de ontwikkelde standaard. Deze organisatie(s) worden ook structureel betrokken bij de evaluatie van deze standaards.

Agrarisch natuur- en landschapsbeheer en biodiversiteit

In relatie tot Werelderfgoed Waddenzee is het voor het agrarisch bedrijf streven naar een natuurinclusieve vorm van landbouw, natuur- en landschapsbeheer en het vergroten van de biodiversiteit.

- Vergroten van de biodiversiteit (van flora en fauna) en landschappelijke waarden op het agrarisch bedrijf is erg belangrijk voor een Erkend Streekproduct/Waddengoud.
- Een agrisch bedrijf dient lid te zijn van een van de bij BoerenNatuur aangesloten agrarische collectieven <https://www.boerennatuur.nl/collectieven/> en
- Een of meerdere van de aangeboden pakketten voor akkerbouw in het kader van het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANlb) toe te passen op de betreffende percelen, zoals kruidenrijke perceelsranden, weidevogelbeheer et cetera.
<https://www.boerennatuur.nl/wat-doen-we/agrarisch-natuur-en-landschapsbeheer/>

² In ieder geval de Waddenvereniging

Algemene minimum eisen (akkerbouw en/of veehouderij):

- Er vindt geen chemische grondontsmetting plaats;
- Gebruik van gewasbeschermingsmiddelen moet worden geregistreerd;
- Probleemonkruiden (zoals akkerdistel, kweek) mogen alleen pleksgewijs worden bestreden met een biologisch afbreekbaar middel;
- Bemesting gebeurt bij voorkeur met organische mest, afkomstig uit de streek;
- Voor het onderhoud van de bodemvruchtbaarheid wordt een goede vruchtwisseling toegepast met gebruikmaking van vanggewassen, groenbemesters en vlinderbloemigen. Deze gewassen worden in gezet met een maximaal verwacht effect op de bodemvruchtbaarheid. Het doorspuiten van groenbemesters met glyfosaat is niet toegestaan.
- Voor de teelt wordt gereduceerde grondbewerking toegepast, bij voorkeur niet kerende grondbewerking (NKG) <https://edepot.wur.nl/548352>

Duurzaamheid van de productie (de keten)

- De gehele keten moet voldoen aan alle wettelijke bepalingen.
- Bij alle schakels in de keten staat duurzaamheid voorop. Deelnemende verwerkers en groothandelaren hebben een mission statement waaruit dit blijkt.
- Aandachtspunten voor duurzaamheid in de keten zijn onder meer:
 - Efficiënte omgang met grondstoffen
 - Het minimaliseren van het gebruik van (fossiele) energie
 - Het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen

Afval- en plasticreductie

- Minimaliseren van gebruik van plastic, bijv. in verpakkingen. Dit betreft het tegengaan van single-use plastics naar multi-use plastics (recycling/hergebruik) of nog beter het gebruik van alternatieven zonder plastic.
- Het verminderen van afval en hergebruik van reststromen.

7. Herkomstaanduiding op het product

Er dient een duidelijke verwijzing naar de Waddenseek en/of locatie, regio of eiland in het waddengebied te zijn in de productnaam of anderszins op het etiket/verpakking van het product.

Tevens dient de producent of handelsorganisatie die het product voor verkoop aanbiedt traceerbaar te zijn. Naast opname op de Waddengoud-site wordt het bedrijf en haar producten daartoe opgenomen in de **landelijke database van** Stichting Streek-eigen Producten Nederland (**SPN**) (www.streekproduct.nl). Op het etiket dient samen met het Waddengoud-logo het voor een Waddengoud-licentiehouders unieke **SPN-nummer** op de etiketten te worden gevoerd.

8. Controle en toegang

De controle wordt door Stichting Waddengroep uitgevoerd en vindt plaats als Stichting Waddengroep daartoe reden ziet. De door de Waddengroep aangewezen controleur heeft te allen tijde (met in achtname van normale omgangsregels) toegang tot de productie, de verwerking en de verkoop/handel van gecertificeerde Waddengoud producten. De controleur krijgt tevens inzage in alle in het kader van de Waddengoud certificering ter zake doende administratie van de productie, verwerking en verkoop/handel, wanneer daar een verzoek toe wordt gedaan.

Zelfverklaring

Na toekenning van het Waddengoud certificaat wordt ieder jaar per product aan de ondernemer een zelfverklaring gevraagd. In deze ondertekende verklaring geeft de ondernemer aan of het product al of niet aan de gestelde criteria voldoet.

Alle wijzigingen in de productie en verwerking van een product dienen ter stond en onverwijld doorgegeven te worden aan de Waddengroep en kunnen leiden tot een hernieuwde certificering.

Participatief garantie systeem (PSG) - pilot

Onlangs is door Streekeigen Producten Nederland (SPN) een alternatief controle en registratiesystematiek onderzocht: het participatief garantie systeem (PGS). In deze systematiek wordt uitgegaan van een binnen de sector gedragen zelfevaluatie. Dat wil zeggen: deelnemende bedrijven controleren elkaar en publiceren de resultaten daarvan openbaar, voor consumenten en andere producenten. De controles hebben daarnaast als uitdrukkelijk doel om van elkaar te leren en duurzame ontwikkelingen te stimuleren.

De voordelen van dit systeem zijn:

- minder formele "afvinklijstjes";
- gericht op kennisontwikkeling binnen de sector;
- versterking van samenwerking binnen de sector;
- duurzaamheid behandelen als een continu proces van verbetering;
- openheid naar consumenten geeft vertrouwen;
- een lagere drempel voor deelname door lagere kosten.

Voor een kleine gesloten Waddengoud gecertificeerde keten draait er nu een pilot. Bij succes is het mogelijk dat St. Waddengroep kijkt hoe het PSG verder geïmplementeerd kan worden.

9. Wijziging in de criteria

Jaarlijks toetst de Waddengroep of de gestelde criteria nog voldoen. Dit kan leiden tot verandering of bijstelling van de normen. In het bijzonder signalen uit de maatschappij kunnen aanleiding zijn om criteria nader te bezien.